

Opintotuen kehittämisohjelma 2007

Opintotukiasiain neuvottelukunta

Opetusministeriön julkaisuja 2007:10

Opintotuen kehittämishjelma 2007

Opintotukiasiain neuvottelukunta

Opetusministeriön julkaisuja 2007:10

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen

Opintotukiasiain neuvottelukunta / Delegationen för studiestödsärenden

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi>

<http://www.minedu.fi/julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Teija Metsänperä

Kansikuvat / Pärmbilder: Juha Tuomi, Tuomas Mattila, Kuvakori.com

ISBN 978-952-485-334-7 (PDF)

ISSN 1458-8110

Opetusministeriön julkaisuja / Undervisningsministeriets publikationer 2007:10

Opetusministeriölle

Opintotukiasiain neuvottelukunta päätti 8.8.2006 pitämässään kokouksessa, että se laatii katsauksen opintotuen kehittämistarpeista. Katsauksen tulee käsitellä opintotuen ongelmat ja haasteet sekä arviot eri toimenpiteiden aiheuttamista lisämäärärahatarpeista. Kokouksessa sovittiin, että neuvottelukunnassa edustettuina olevat tahot toimittavat neuvottelukunnan sihteerille tärkeäksi katsomiaan opintotuen kehittämisehdotuksia. Näiden kehittämisehdotusten pohjalta neuvottelukunta on 23.1.2007 pitämässään kokouksessa päättänyt ehdottamaan opintotuen kehittämisohjelmaa, jossa on viisi opintotuen riittävyyttä parantavaa toimenpidekokonaisuutta. Ohjelman tavoitteena on turvata nykyistä paremmin opiskelijan toimeentulo ja mahdollistaa päätoiminen ja suunnitelmallinen opiskelu ja tutkinnon suorittaminen eri koulutusasteilla.

Neuvottelukunta ehdottaa, että opintotukea kehitetään pääsääntöisesti nykyisen rakenteen pohjalta siten, että

- Rahamuotoisen tuen tasoa lisätään seuraavasti: opintorahan perusmääriä tarkistetaan elinkustannuskehityksen perusteella, asumislisän vuokratilaa asumiskustannusten kehityksen perusteella ja opintotuen tarveharkinnassa huomioon otettavia tulorajoja ansiotason kehityksen perusteella. Opiskelijalounaiden hinnannousu kompensoidaan ateriatuella.
- Toisen asteen opintotuki uudistetaan ja opintorahan vähimmäismäärä nostetaan 100 euroon kuukaudessa.
- Opintolainajärjestelmää kehitetään seuraavasti: opintolainajärjestelmän tiedotusta kehitetään, korkoavustuksen tulorajojen tarkistetaan ja opintolainavähennyksen toimivuutta kehitetään tarpeen mukaan.

- Koulumatkatukijärjestelmän toimivuutta arvioidaan ja tehdään sen perusteella tarvittavia kehittämis ehdotuksia. Koulumatkatuki ulotetaan näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen.
- Perheellisten opiskelijoiden tilanteesta tehdään selvitys.

Neuvottelukunta ehdottaa, että kehittämisohjelma toteutettaisiin asteittain vuosina 2007–2009. Kehittämistoimenpiteet kohdistuisivat kaikille koulutusasteille ja parantaisivat noin 290 000 opintotukea saavan opiskelijan toimeentuloa.

Valtiovarainministeriö ei ole sitoutunut ohjelman toteuttamiseen.

Helsingissä 24. päivänä tammikuuta 2007

Opintotukiasiain neuvottelukunta

Sakari Karjalainen
Puheenjohtaja

Virpi Hiltunen
Sihteeri

Till undervisningsministeriet

Delegationen för studiestödsärenden beslöt vid sitt möte den 8 augusti 2006 att de behov som finns att utveckla studiestödet kartläggs. Kartläggningen omfattar problemen i samband med studiestödet och de utmaningar som finns på området. Behovet av tilläggsfinansiering som olika åtgärder resulterar i skall också bedömas. De parter som är representerade i delegationen tillställer enligt beslutet delegationens sekreterare utvecklingsförslag, som de anser att bör beaktas när studiestödet ses över. Delegationen har den 23 januari 2007 beslutat att presentera ett utvecklingsprogram för studiestödet. Fem åtgärdshelheter som förbättrar studiestödet läggs nu fram. Programmets syfte är att på ett bättre sätt än hittills trygga studerandenas utkomst och att göra det möjligt för studerande att på heltid studera och avlägga examen planenligt på olika utbildningsnivåer.

Delegationen föreslår att studiestödet utvecklas i huvudsak utgående från dess nuvarande struktur. Det som skall beaktas är att

- Penningstödet nivå höjs. Studiepenningens grundbelopp justeras enligt levnadskostnadsindexet. Bostadstilläggets begränsningar gällande hyrans nivå justeras enligt boendekostnadernas utveckling. De inkomstgränser som ligger som grund för studiestödets behovsprövning ses över enligt inkomstnivåns utveckling. Studentlunchernas prisstegring kompenseras med måltidsstöd.
- Studiestödet på den andra nivån revideras och studiepenningens minimibelopp höjs till 100 euro i månaden.
- Studielånssystemet utvecklas på följande sätt: informationen om studielånssystemet utvecklas, inkomstgränserna för räntebidraget ses över och studielånsavdraget utvecklas för att bättre motsvara behovet

- Systemet med stöd för skolresor ses över och utvecklingsförslag presenteras. Stödet för skolresor utsträcks till att omfatta utbildning som förbereder studerande för fristående examen.
- Studerande med familj och deras situation kartläggs.

Delegationen föreslår att utvecklingsprogrammet genomförs stegvis åren 2007–2009. Utvecklingsåtgärderna omfattar alla utbildningsnivåer och förbättrar utkomsten för cirka 290 000 studerande som är berättigade till studiestöd.

Finansministeriet har inte förbundit sig att genomföra programme.

Helsingfors den 24 januari 2007

Delegationen för studiestödsärenden

Sakari Karjalainen
Ordförande

Virpi Hiltunen
Sekreterare

Opintotukiasiain neuvottelukunta

Opintotukiasiain neuvottelukunta on yhteistyöelin, jonka tehtävänä on muun muassa tehdä esityksiä ja aloitteita opintotuen kehittämiseksi. Neuvottelukunnan asettaa valtio-neuvosto kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja siihen kuuluu 14 jäsentä. Edustettuina ovat opetusministeriö, valtionvarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö, rahalaitokset, Kansaneläkelaitos, opiskelijat ja oppilaitokset. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii ylijohdaja Sakari Karjalainen ja sihteerinä ylitarkastaja Virpi Hiltunen opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osastolta. Neuvottelukunnan pysyviä asiantuntijoita ovat neuvotteleva virkamies Leena Koskinen opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osastolta ja etuuspäällikkö Paula Viljanen Kansaneläkelaitoksen eläke- ja toimeentuloturvaosastolta (Liite 1. Opintotukiasiain neuvottelukunnan kokoonpano 1.7.2006–30.4.2009).

Opintotuen tarkoitus

Opintotukitoiminnan tavoitteena on opintojen aikaisen toimeentulon turvaaminen taloudellisen tuen tarpeessa oleville päätoimisille opiskelijoille. Opintotukijärjestelmää kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta koulutusasteiden ja opiskelijoiden välisen tasa-arvon ja tehokkaan tutkinnon suorittamisen edistämiseksi. Kannustavalla ja riittävällä opintotuella edistetään omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja korkea-kouluopiskelijoiden opiskeluaikojen lyhenemistä.

Sisältö

1	Nykytila	10
1.1	Opintotuen rakenne	10
1.2	Opintotuen vaikuttavuus	11
1.3	Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen aikana toteutetut toimenpiteet	12
1.4	Opintotuen kehittämishaasteet	12
2	Opintotuen riittävyyden parantaminen	14
2.1	Rahamuotoisen tuen ja tarveharkinnan tason tarkistaminen	14
2.1.1	<i>Opintorahan tasokorotus</i>	14
2.1.3	<i>Asumislisän vuokratilanteen tarkistaminen</i>	15
2.1.3	<i>Opiskelijan omat tulot</i>	15
2.1.4	<i>Puolison tulot</i>	16
2.1.5	<i>Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuen tarkistaminen</i>	16
2.1.6	<i>Säännölliset indeksitarkistukset</i>	16
2.2	Vanhempien tulorajat ja pienet opintorahat	17
2.3	Opintolainojen kehittäminen	18
2.3.1	<i>Tiedottaminen</i>	18
2.3.2	<i>Opintolainavähennys</i>	18
2.3.3	<i>Korkoavustuksen tulorajat</i>	18
2.4	Koulumatkatuen kehittäminen	19
2.5	Perheelliset opiskelijat	19
3	Opintotukiasiain neuvottelukunnan ehdotukset opintotuen kehittämishjelmaksi	21
3.1	Toimenpideehdotukset, kustannukset ja aikataulu	21
3.2	Kehittämishjelman ehdotusten vaikuttavuus	23
3.3	Opintotuki nyt ja neuvottelukunnan kehittämishjelman mukaan	24

Liitteet	25
Liite 1. Opintotukiasiain neuvottelukunnan kokoonpano 1.7.2006–30.4.2009	25
Liite 2. Yhteenveto opintotuen kehittämisehdotuksista	27
Liite 3. Opintoetuudet 2006	29
Liite 4. Opintotuen saajat 1985/1986–2005/2006	30
Liite 5. Opintotukimenot 1985–2006	31
Liite 6. Opintotuki 1.1.2007 lukien	32

1 Nykytila

1.1 Opintotuen rakenne

Opintotuki koostuu opintorahasta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta. Opintotukea myönnetään lukio-opintoihin, ammatilliseen peruskoulutukseen ja korkeakoulututkinnon suorittamiseen. Tuen saaminen edellyttää päätoimista opiskelua, opinnoissa edistymistä ja taloudellisen tuen tarvetta. Myös ulkomailla harjoitettaviin opintoihin voi saada opintotukea, jos opinnot vastaavat Suomessa tuettavia opintoja. Tuki määräytyy opiskelijan iän, asumismuodon, koulutusasteen sekä tulojen perusteella tehtävän tarveharkinnan perusteella. Asumislisää maksetaan 80 prosenttia vuokrasta. Vuokran 252 euroa ylittävää osaa ei oteta huomioon.

Lisäksi on olemassa muita valtion tukia opiskeluun:

- Korkeakoulussa opiskelevan aterioista maksettava ateriatuki
- Muut kuin korkeakouluopiskelijat ovat oikeutettuja maksuttomaan ateriaan.
- Valtio voi maksaa opintolainaa nostaneen opintolainan korot, kun lainansaaja on pienituloisen.
- Tavoiteajassa valmistunut korkeakouluopiskelija voi vähentää osan opintolainastaan verotuksessa.
- Lukiossa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa on mahdollista saada koulumatkatukea päivittäisiin koulumatkoihin.

Opintotuen käyttöaste ja vuosittainen saajamäärä

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lukiot	27 382 (23 %)	28 000 (23 %)	32 000 (26 %)	32 000 (26 %)	32 000 (26 %)	32 000 (26 %)	29 000 (26 %)
Ammatilliset oppilaitokset	96 775 (73 %)	100 000 (75 %)	106 000 (78 %)	106 000 (78 %)	106 000 (78 %)	106 000 (78 %)	106 000 (78 %)
Ammatti- korkeakoulut	97 043 (83 %)	99 000 (84 %)	99 000 (84 %)	102 000 (85 %)	102 000 (85 %)	102 000 (85 %)	102 000 (85 %)
Yliopistot	96 737 (61 %)	99 000 (61 %)	99 000 (61 %)	100 600 (62 %)	100 600 (62 %)	100 600 (62 %)	100 600 (62 %)

Arvioitu opintotuen saajamäärän kehitys ja suluissa arvio opintotuen saajien %-osuus opiskelijamääristä (lukio-koulutus, ammatillinen peruskoulutus) tai läsnä olevista opiskelijoista (ammattikorkeakouluopinnot, yliopistoopinnot). Taulukossa on vuodesta 2006 lukien arviot kaikista opintotuen saajista vuoden aikana. Taulukkoon eivät sisälly muissa kuin mainituissa oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa opiskelevat ja ulkomaisissa oppilaitoksissa opiskelevat opintotuen saajat. Opiskelijämäärissä ei ole mukana opiskelijoita, jotka ovat koulutuksessa, joka ei kuulu opintotuen piiriin (lukiokoulutuksen aineopiskelijat, oppisopimuskoulutuksen opiskelijat).

1.2 Opintotuen vaikuttavuus

Opintotuen vaikuttavuutta voidaan arvioida seuraamalla opintotuen käyttöastetta, opintotuen saajien määrää, valtiontakauksen saajien määrää ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden lainamäärää. Vuonna 2005 opintotuen käyttöaste vaihteli lukio-opiskelijoiden 23 prosentista ammattikorkeakouluopiskelijoiden 83 prosentin käyttöasteeseen. Ammatillisissa oppilaitoksissa käyttöaste oli 73 prosenttia ja yliopistoissa 61 prosenttia. Opintotuen kokonaissaajamäärä oli 317 937 opiskelijaa. Opintolainaa on noin 40 prosentilla opiskelijoista ja vuonna 2004 ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden opintolainamäärä oli keskimäärin 6 395 euroa. Opintotuen käyttöaste tulee nousemaan toisen asteen opinnoissa vuoden 2007 vanhempien tuloarajojen tarkistuksen jälkeen.

Opintotukimenot eivät ole merkittävästi kasvaneet, eikä opintotuen kustannusrakenne ole muuttunut oleellisesti vuonna 1992 ja 1994 toteutetun opintotukiuudistuksen jälkeen, vuonna 1995 tehtyjä leikkauksia lukuun ottamatta. Opintorahan käyttöaste

ja opintotuen saajien määrä näyttää laskevan. Koska opiskelijämäärissä ei ole tapahtunut vähenemistä, johon se todennäköisesti opiskelijoiden työssäkäynnistä ja tarveharkinnan kiristymisestä. (Liite 3 Opintoetudet 2006, Liite 4 Opintotuen saajat 1985/1986–2005/2006, Liite 5 Opintotukimenot 1985–2006)

Säännöllisin väliajoin toteutettavat tutkimukset opiskelijoiden taloudellisen tilanteesta, sosioekonomisen asemasta ja opiskeluedellytyksistä antavat viitteitä opintotukijärjestelmän toimivuudesta. Tammikuussa 2007 julkaistava *Opiskelijatutkimus 2006 – korkeakouluopiskelijan toimeentulo ja työssäkäynti* selvittää korkeakouluopiskelijoiden toimeentuloa, opiskelua ja työssäkäyntiä. Tutkimus on osa EUROSTUDENT-hanketta, jonka tarkoituksena on selvittää korkeakouluopiskelijoiden sosiaalista ja taloudellista asemaa Euroopan eri maissa. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen opiskelijoiden opintojen aikaista toimeentuloa kartoitetaan omalla tutkimuksellaan, joka valmistuu vuoden 2007 alkupuolella.

Opiskelijatutkimus 2006 -tutkimuksen mukaan 68 prosenttia korkeakouluopiskelijoista pitää taloudellista

tilannettaan hyvänä tai kohtalaisena ja 32 prosenttia huonona. Opiskelijoiden tulot koostuvat opintotuesta, ansiotuloista ja sukulaisilta saatavasta avustuksesta. Keskimääräinen tulo korkeakouluopiskelijalla oli 733 euroa. Opintoraha ja asumislisän osuus kaikkien vastanneiden kokonaistuloista on keskimäärin 35 %. Palkkatyössä käydään paitsi toimeentulon turvaamiseksi myös kokemuksen saamiseksi ja kontaktien luomiseksi. Lomien aikana töissä ilmoittaa olleensa 58 prosenttia opiskelijoista, kun 41 prosenttia opiskelijoista on tehnyt osa-aikaista päivä-, ilta- ja/tai viikonlopputyötä ja 18 prosenttia projektiluonteista tai muuta satunnaista työtä lukukausien aikana. 16 prosenttia opiskelijoista on tehnyt kokoaikaista päivätyötä lukukausien aikana. Ylipäätään palkkatyössä kuluneen vuoden aikana oli ollut 87 prosenttia opiskelijoista. Työssäkävien opiskelijoiden osuus on huomattavan suuri. Kuitenkin jopa 57 prosenttia kuluneen vuoden aikana töitä tehneistä opiskelijoista on sitä mieltä, ettei työssäkäynnillä ole vaikutusta opintojen edistymiseen tai se on edistänyt opintoja. Vastanneista 44 prosenttia oli sitä mieltä, että työssäkäynti hidastaa opintoja. Yleisin syy ansiotyön tekemiseen oli välttämättömyysmenojen kattaminen. (Viuhko, Opiskelijatutkimus 2006.)

Toisen asteen opiskelijoiden taloudellisesta asemasta koskeva tutkimuksen alustavien tutkimustulosten mukaan toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat kokevat oman taloudellisesta tilanteensa heikommaksi kuin lukiossa opiskelevat. Taloudellisen tilanteen kokemisessa merkitystä on opiskelijan iällä, vanhempien tuloilla, asumismuodolla, vanhemman yksinhuoltajastatuksella tai vanhemman työmarkkina-asemalla. Tutkimus antaa tietoa siitä, mitä eroja lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden taloudellisessa tilanteessa on. Työssäkäynti opintojen ohella on toisella asteella on noin puolet vähäisempää kuin korkea-asteella ja opintotuen ja opintolainan merkitys on täten korostuneempi. Toisen asteen tuen tarveharkintaisuus aiheuttaa sen, että myös vanhempien taloudellinen tuki on tärkeää. Tutkimus antaa viitteitä siitä, että toimeentulo on haasteellisinta niillä opiskelijoilla, jotka saavat pientä opintotukea ja ovat pienituloisista perheistä.

1.3 Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen aikana toteutetut toimenpiteet

Matti Vanhasen hallitusohjelman mukaan opiskelijoiden opintososiaalista asemaa kohennetaan, jotta täysipäiväinen ja suunnitelmallinen opiskelu on mahdollista ja opiskeluajat lyhenevät. Opintotuen riittävyttä on parannettu pääministeri Vanhasen hallituskauden aikana korkeakouluopiskelijalle myönnettävän opintolainan valtioneuvoston määrää sekä asumislisää myönnettäessä huomioon otettavien asumismenojen rajaa korottamalla ja vanhempien tuloarvoja korottamalla. Lisäksi käyttöön on otettu opintolainavähennys ja korkeakouluopiskelijan ateriatuen määrää on korotettu opiskelijalounaiden enimmäishinnan nousun perusteella.

Opintolainan valtioneuvoston määrää nousee 1.8.2005 lukien 80 euroa ja asumislisä suurimmalla osalla 1.11.2005 30 euroa. Opintolainavähennyksen määrä on 1.8.2005 tai sen jälkeen korkeakouluopinnot aloittaneilla ja määrääjassa tutkintonsa suorittaneilla verovelvollisilla 30 prosenttia opintolainan 2 500 euroa ylittävästä määrästä. Toisen asteen opintotuessa huomioon otettavia ja vähävaraisuuden perusteena käytettäviä opiskelijan vanhempien tuloarvoja korotettiin 15 prosentilla 1.11.2006 lukien ja edelleen 1.11.2007 lukien 30 prosentilla.

1.4 Opintotuen kehittämishaasteet

....nykyinen opintotuki on niukka, opintolainaa kartetaan, työssäkäynti on opintojen ohella välttämätöntä, opintoajat ovat pitkät, mikä kannustaa valmistumaan?, opintojen keskeyttäminen, takaisinmaksuongelmat painottuvat toiselle asteelle, opintotuen nykyrakenteen muutospaineeet, kouluverkon muutokset, kehittäminen edellyttää merkittäviä lisämäärärahoja...

Opintotuen kannustavuuden kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat tuen taso, rakenne ja tukiajan riittävyys. Nykyinen opintotuen (opintoraha, asumislisä ja opintolaina) taso vastaa Suomen vähimmäisturvan tasoa, mutta on jäänyt muiden pohjoismaiden opintotuen tasosta jälkeen 2000 luvulle tultaessa, koska opintora-

han määrää ei ole 1992 ja 1994 tehdyn opintotuki uudistuksen jälkeen tarkistettu. Korkeakouluopiskelijoiden opintotuki muuttui 1990-luvun alkupuolella opintorahapainotteiseksi. Tarkoituksena oli edetä seuraavaksi toisen asteen ja nuorempiin opiskelijoihin. Vuonna 1995 taloudellisen laman vuoksi opintorahoja jouduttiin leikkaamaan eikä opintotuki uudistus edennyt loppuun asti. Opintotuen nykyiset perusmäärät löytyvät liitteestä 6. (Liite 6. Opintotuki 1.1.2007 lukien)

Opintotuen riittävyttä vähentää se, että merkittävä osa opiskelijoista jättää opintolainan nostamatta ja asumiskustannuksiin tarkoitettu asumislisä korvaa vuokrakustannuksia vain tiettyyn rajaan saakka. Työssäkävien opiskelijoiden määrä on suuri ja työssäkäyntiä lisää opiskelijoiden haluttomuus nostaa opintolainaa. Korkeakouluopiskelijoiden työssäkäynnin vähentäminen ja opintoaikojen lyhentäminen on haaste opintotukijärjestelmälle, vaikka opintotuen mahdollisuudet vaikuttaa niihin ovatkin rajalliset. Järjestelmän tulisi tarjota riittävä kannuste päätoimiseen opiskeluun ja opintojen nopeaan loppuun saattamiseen.

Opintotuen tason tulisi olla mitoitettu siten, että se tukee omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja päätoimista opiskelua. Riittävän opintojen aikaisen toimeentulon on useissa selvityksissä todettu edistävän opintoihin hakeutumista ja tehokasta opiskelua kun taas toimeentulo-ongelmat on todettu osasyylisiksi opintojen keskeyttämiseen.

Opintolainan osuus toisen asteen opiskelijoiden tuesta on suhteellisen suuri. Opintorahan niukkuuden vuoksi toisen asteen opiskelijat käyttävät opintolainaa enemmän kuin korkeakouluopiskelijat. Takaajan maksettavaksi tulevien opintolainojen määrä kasvoi voimakkaasti 1990-luvun aikana. Opintolainan takaisinmaksaminen tuottaa vaikeuksia erityisesti toisen asteen opinnot keskeyttäneille. Myös tutkinnon suorittaneiden työllistyminen saattaa viivästyä siten, että opintolainan hoitaminen tuottaa vaikeuksia. Nuorimpien opiskelijoiden tuen tasoa kehitettäessä tulee arvioida, missä määrin opintolainan myöntäminen nuorelle toisen asteen koulutuksessa olevalle opiskelijalle on perusteltua.

Opintotuen nykyistä rakennetta on ehdotettu muutettavaksi monella tapaa. Esillä on ollut malleja, joissa tuki olisi korkeakoulussa nykyistä opintorahapainotteisempi opintojen alussa tai opintorahan voisi nostaa tukiajan puitteissa opintojen lopussa kaksin-

kertaisena. Järjestelmää on myös ehdotettu kokonaan muutettavaksi lainaksi. Tuorein tätä koskeva ehdotus löytyy OECD:n asiantuntijaryhmän koulutuksen teema-arvioinnista. Asiantuntijaryhmä suosittelee muun muassa, että selvitetään mahdollisuuksia siirtymä opintotukijärjestelmään, jossa opintotuki muutetaan opintolainaksi ja vastikkeeton opintorahajärjestelmä poistetaan. Niin ikään tulisi selvittää, voidaanko lainojen takaisinmaksu sitoa valmistumisen jälkeiseen tulotasoon siten, että opintolaina maksetaan takaisin verotuksen kautta. Ryhmän näkemyksen mukaan järjestelyn myötä opintolainan käyttö lisääntyisi ja opiskelijoille tulisi voimakkaampi taloudellinen kannustin suorittaa opinnot mahdollisimman nopeasti. Myös osa-aikaopiskelijoilla samoin kuin säännöllisesti opiskelevilla ei-tutkintoa suorittavilla opiskelijoilla tulisi olla oikeus opintotukeen.

Suomalaiset opiskelijat ovat haluttomia nostamaan opintolainaa. Ehdotus kokonaan opintolainamuotoiseen tukijärjestelmään siirtyminen todennäköisesti lisäisi opiskelijoiden työssäkäyntiä. Opintolainan takaisinmaksun sitominen ansiotasoon ja toteuttaminen verotuksen yhteydessä olisi toteutettavissa vain, jos opintolainojen myöntäminen siirrettäisiin pankeilta valtiolle. Valtion lainajärjestelmän ylläpitäminen lisäisi valtion vuosittaisia opintolainamenoja nykyisestä ja opintolainojen takaisinmaksuun liittyvän työn siirtäminen pankeilta valtiolle lisäisi huomattavasti opintotukeen liittyvää hallinnollista työtä. Opiskelijan kannalta nykyinen malli, jossa opintolainan takaisinmaksusta voi sopia pankin kanssa on joustavampi kuin kaavamainen tuloihin sidottu takaisinmaksujärjestelmä. Pohjoismaista ainoastaan Islannissa on käytössä kokonaan opintolainaan perustuva tuki, jonka takaisinmaksu on sidottu tulotasoon. Esimerkiksi Ruotsi, jonka opintotukijärjestelmä on lainapainotteisempi kuin meillä, on luopunut tuloihin sidotusta takaisinmaksujärjestelmästä tämän vuosikymmenen alussa. Opintotukiresurssien ollessa rajalliset opintotuen myöntäminen osa-aikaopiskelijoille veisi resursseja tutkinto-opiskelijoiden opintotuesta. Ensisijaisesti tulee huolehtia päätoimisten opiskelijoiden opintotuen riittävydestä.

- Opintotukiasiain neuvottelukunta katsoo, että opintotukea tulee kehittää pääasiassa sen nykyisen rakenteen pohjalta.

2 Opintotuen riittävyyden parantaminen

2.1 Rahamuotoisen tuen ja tarveharkinnan tason tarkistaminen

2.1.1 Opintorahan tasokorotus

Riittävä opintoraha edistää opintoihin hakeutumista ja tehokasta opiskelua. Opintorahan määrät ovat olleet samat vuodesta 1995, jolloin niitä leikattiin taloudellisen laman aikana. Opintorahan taso on jäänyt jälkeen yleisestä taloudellisesta kehityksestä valtiontaloudellisten edellytysten puuttuessa sen korottamiseen. Elinkustannusindeksi on noussut vuodesta 1995 noin 15 prosentilla. Korkeakouluopiskelijoiden ja itsenäisesti asuvien 18 vuotta täyttäneiden toisen asteen opiskelijoiden opintoraha tulisi korottaa vastaamaan elinkustannusten nousua. Kaavamaisen 41 euron korotuksen vuotuiset lisäkustannukset olisivat noin 66 miljoonaa euroa. Jos muita pienempiä opintorahoja korotettaisiin tasarahakorotuksella vastaavasti, olisivat vuotuiset kustannukset lisäksi noin 26 miljoonaa euroa. Jos pieniä opintorahoja (kotona asuvat ja alle 20-vuotiaat toisella asteella ja alle 18-vuotiaat korkeakoulussa) korotettaisiin vain 15 prosentilla, olisi määrärahatarve vuodessa 10 miljoonaa euroa. Vähimmäisopintorahan korottaminen tätäkin tuntuvammin olisi kuitenkin perusteltua nuorten opiskelijoiden velkaantumisen vähentämiseksi.

- Opintorahoja korotetaan siten, että korkea-asteella opintorahan enimmäismäärä on 300 euroa ja toisella asteella 255 euroa. Pieniä opintorahoja korotetaan vastaavasti tasarahakorouksella tai vähintään 15 prosentilla.

2.1.3 Asumislisän vuokratarkistaminen

Asumislisän vuokratarkistuksen tasoa korotettiin edellisen kerran 1.11.2005 lukien. Yleisen asumiskustannustason vuoksi yhä noin puolella asumislisän saajista vuokran määrä ylittää nykyisen vuokratason. Asumislisässä huomioon otettavan kuukausittaisen vuokran määrä on 252 euroa. Korvausprosentin ollessa 80, on enimmäisasumislisä 201,6 euroa kuukaudessa. Opiskelijatutkimuksen mukaan asumismenojen mediaani on 300 euroa kuukaudessa. Asumislisän vuokratarkistaminen on pyritty pitämään samalla tasolla asumistuen yksin asuvan osa-asunnon normin kanssa II kuntaryhmässä. Vuonna 2007 (1.1 lukien) tämä on 268 euroa, jolloin korotustarve olisi 16 euroa. Korotus parantaisi niiden opiskelijoiden asemaa, joiden asumiskustannukset ovat suurimmat. Asumislisän vuokratarkistaminen 268 euroon lisäisi vuotuisia kustannuksia noin 12 miljoonaa euroa.

- Asumislisässä huomioon otettavan kuukausittaisen vuokran määrä korotetaan 268 euroon. Jatkossa vuokratarkistetaan säännöllisesti asumiskustannusten nousun perusteella (esim. yksin asuvan osa-asunnon normi II kuntaryhmässä tai asumiskustannukset kuluttajahintaindeksissä).

Opiskelijoiden asumisen tuen järjestelmää on ehdotettu muutettavaksi ympärivuotiseksi ja irrotettavaksi opintojen edistymisestä. Ympärivuotisuus vaikuttaisi erityisesti niiden opiskelijoiden toimeentuloon, joilla ei ole mahdollisuutta toimeentulon turvaavaan työssäkäyntiin kesäaikana. Samalla näiden opiskelijoiden tarve turvautua toimeentulotukeen asumiskustannusten vuoksi vähenisi. Kustannukset asumislisän ympärivuotisuudesta olisivat noin 20 miljoonaa euroa. Opintotuen asumislisän muuttaminen ympärivuotiseksi monimutkaistaisi opintotukijärjestelmää merkittävästi. Opiskelijoiden siirtäminen nykyisen yleisen

asumistuen piiriin jopa heikentäisi asumisen tukea osalla opiskelijoista. Kokonaan uuden asumistuen järjestelmän luominen, jonka piiriin opiskelijat siirrettäisiin, vaatisi merkittävää hallinnollista uudistusta. Asumislisän puuttumista kesäaikana ei ole pidetty niin ongelmallisena kuin tuen riittämättömyyttä opiskeluaikana, koska yleensä opiskelijat turvaavat toimeentulonsa kesäaikana työssäkäynnillä. Opintotukea voi vuoden aikana nostaa joustavasti. Tuloseurannassa merkitystä on vuositulolla ja käytettyjen tukikuukausien määrällä, ei tuen käyttöajankohdalla. Opiskelijan asumisen tukea voidaan pitää vuositasolla kohtuullisena verrattuna yleiseen asumistukeen, joka on määrätymisperusteiltaan monimutkaisempi ja tarveharkintaisempi. Kunnat voivat tukea opiskelijoita kesäaikana toimeentulotuella, ellei opiskelija pysty järjestämään toimeentuloaan muuten.

2.1.3 Opiskelijan omat tulot

Opintotukilain (65/1994) mukaisen opintotuen keskeisinä myöntämisperusteina ovat taloudellisen tuen tarve, päätoiminen opiskelu ja opintojen edistyminen. Opiskelijan omiin tuloihin perustuvassa tarveharkinnassa käytetään tukikuukausien määriin suhteutettuja vuositulorajoja, jotka lasketaan tuettomien ja tuellisten tukikuukausien tulorajojen perusteella. Opiskelija voi ansaita vapaan tulonsa milloin vain kalenterivuoden aikana. Tukea haettaessa ja maksettaessa ei tuloja tutkita, vaan tuloseuranta tehdään jälkikäteen verotuksen valmistuttua. Tulorajojen tarkoitus on ohjata tukea päätoimiseen opiskeluun. Päätoimisesti työssäkäyvä opiskelija ei tällöin ole yleensä tukeen oikeutettu.

Tällä hetkellä tuellisen kuukauden tuloraja on 505 euroa ja tuettoman kuukauden tuloraja 1 515 euroa. Tulorajat ovat olleet samat vuodesta 1998, jolloin opintotuen tuloharkinta uudistui nykyisen mallin mukaiseksi. Opiskelijoiden omia tulorajoja ei ole tarkistettu yleisen ansiotason kehityksen perusteella. Tuki on täten kohdentunut aina aiempia vuosia pienituloisimmille opiskelijoille ja näin ollen tarveharkinta on kiristynyt.

Opintotuen tarkoitus ei ole estää kohtuullista työssäkäyntiä, jos työssäkäynnistä huolimatta opintojen ohella on mahdollista opiskella päätoimisesti. Tästä näkökulmasta tulorajoja olisi tarpeen tarkistaa kohtuullisesti työssäkäyvien opiskelijoiden tilanteen helpottamiseksi. Tulorajojen korottaminen parantaisi

taloudellista tilannetta niillä opiskelijoilla, joilla vuositulot ylittävät nykyiset vuositulorajat. Tulorajojen voidaan ajatella vähentävän opiskelijoiden työssäkäyntiä, mutta ellei niitä tarkisteta ansiotason kehityksen mukaan ne vähentävät opintotuen käyttöastetta. Pohjoismaisessa vertailussa suomalaisen opintotuen tulorajat ovat matalat eikä niissä ole huomioitu opiskelijan perhetilannetta kuten esimerkiksi Tanskassa.

Opintotuen opiskelijan omia tulorajoja on korotettu edellisen kerran vuonna 1998, jonka jälkeen ansiotaso on noussut noin 30 prosentilla. Tulorajojen korottaminen 30 prosentilla lisäisi vuotuisia kustannuksia arviolta 9 miljoonaa euroa.

- Opiskelijan omia tulorajoja korotetaan 30 prosentilla nykytasosta. Tulorajojen tulee seurata yleistä ansiotason kehitystä.

Opintonsa aloittavien ja valmistuvien tuloseurannan toimeenpanon yksinkertaistamiseksi on ehdotettu otettavan käyttöön nk. kolmas tuloraja. Käytännössä kolmas tuloraja vähentäisi tuloseurannan piiriin tulevien määrää ja lieventäisi tuloharkintaa suurimmalla osalla opintonsa aloittavista ja valmistuvista. Nykyistä harvemmallä uusi tuloraja johtaisi edelleen tuen takaisinperintään. Tarveharkinnan lievenemisen vuoksi takaisinperinnät vähenisivät noin 3,9 milj. euroa.

Päätoimisen ja tutkintoon pakollisena kuuluvan työharjoittelun aikana käytetään erillistä tarveharkintaa. Malli perustuu siihen, että työharjoittelusta saatava palkka korvaa opintorahan, jos se on keskimäärin vähintään 505 euron kuukaudessa työharjoittelun aikana. Jos opiskelija ei voi saada tulojensa vuoksi opintorahaa, hänelle voidaan kuitenkin myöntää opintolainan valtioneuvoston takaus. Erillistä menettelyä on kritisoitu, koska se tiukentaa ja monimutkaistaa tuloseurantaa ja siltä saattaa jopa välttyä, jos ei ilmoita suorittavansa työharjoittelua.

2.1.4 Puolison tulot

Opintotuen asumislisä on ollut tarveharkintainen etuus opiskelijan puolison tulojen perusteella vuodesta 2000 lähtien, eikä tulorajoja ei ole tarkistettu sen jälkeen. Ansiotason noususta johtuen puolison tuloihin perustuva tarveharkinta on kiristynyt. Puolison tulojen ollessa 22 000 euroa vuodessa tai enemmän asu-

mislisää ei makseta lainkaan. Opiskelija, jolla on alle keskituloinen puoliso, ei ole oikeutettu asumislisään.

Puolisolla tarkoitetaan opintotukilaisissa aviopuolisoita ja avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä henkilöitä, joista jälkimmäiseen nykykäytännön mukaan luetaan rekisteröidyssä parisuhteessa ja avioliitossa elävät henkilöt. Eri sukupuolta olevat samassa asunnossa asuvat henkilöt katsotaan yleensä avopuolisoiksi. Kansaneläkelaitos voi opiskelijoiden antaman selvityksen perusteella tulkita tilanteen myös siten, että samaa sukupuolta olevat ei katsota olevan avioliitossa.

Avioliitonomaisissa olosuhteissa elävien määrittely on hankalaa ja siitä aiheutuva hallinnollisen työn määrä on suuri, eikä yhdessä asuvat nuoret opiskelijat eivät käytännössä useinkaan avusta toisiaan taloudellisesti. Puolison tulojen perusteella tehtävästä tarveharkinnasta luopuminen olisi täten perusteltua. Mikäli puolison tulojen perusteella tehtävästä tarveharkinnasta luovuttaisiin, olisi kustannusvaikutus 1,8 miljoonaa euroa vuodessa.

- Puolison tulojen perusteella tehtävästä tarveharkinnasta luovutaan.

2.1.5 Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuen tarkistaminen

Ateriatukeen oikeuttavan aterian enimmäishintoja on tarpeen korottaa alan kustannuskehityksen perusteella. Korotus on pyritty kompensoimaan opiskelijoille korottamalla ateriatukea.

Ateriatuki nousi nykyisestä 1,47 eurosta 1,67 euroon vuoden 2007 alusta lukien ja aterioiden enimmäishinta vastaavasti 1.2.2007 lukien.

Vuosittain syödään noin 14 000 000 ateriatukeen oikeuttavaa opiskelija-ateriaa. Jos ateriatuen määrää ei korotettaisi, kasvaisivat opiskelijan kustannukset. Ateriatuen korottaminen 0,10 eurolla ateriala kohti lisää valtion menoja 1 800 000 eurolla vuodessa.

- Opiskelijalounaiden hinnannousu kompensoidaan ateriatuella.

2.1.6 Säännölliset indeksitarkistukset

Opintotukea ei ole sidottu mihinkään indeksiin. Opintotuen taso ja tarveharkinta ovat siis riippuvaisia

valtiontaloudellisista edellytyksistä. Useat sosiaalietuudet on sidottu indekseihin, jotta etuuden piirissä olevien elintaso ja ostovoima tulee turvatuksi. Opintotuen eri osat tulisi korottaa riittävälle tasolle ja sen jälkeen sitoa ne indekseihin, etteivät ne jäisi jälkeen yleisestä tulotason ja kustannusten kehityksestä. Tässä kehittämissuunnitelmassa ehdotettujen rakenteellisten korotusten jälkeen elinkustannusindeksin ja ansiotasoindeksin perusteella tehtävät tarkistukset aiheuttaisivat arviolta vuosittain lisäkustannuksia noin 10 miljoonaa euroa.

- Opintorahan ja opintotuen tuloajat sidotaan indekseihin riittäväntasoisien opintotuen takaamiseksi.

2.2 Vanhempien tulorajat ja pienet opintorahat

Toisen asteen opiskelijoiden niukka taloudellinen tuki ja heidän riippuvuutensa vanhempiensa tuloista vaikuttaa opintoihin hakeutumiseen, opintojen edistymiseen sekä opiskelijoiden hyvinvointiin. Noin puolet toisen asteen opiskelijoista ei saa opintotukea vanhempien tulojen perusteella. Vanhempien tulot otetaan huomioon opintotukea myönnettäessä, mistä seuraa, että ilman tarveharkintaa maksettavan lapsilisän jälkeen nuori voi jäädä kokonaan ilman yhteiskunnan myöntämää tukea. Tällä hetkellä vanhempien tulorajat ovat niin alhaiset, että opiskelija, jonka molemmat vanhemmat ovat keskituloisia, ei voi saada opintotukea. Tilanne paranee marraskuussa 2007 toteutettavan vanhempien tulorajojen tarkistuksen jälkeen. Vanhempien tulorajoja korotetaan tuolloin 30 prosentilla. Edellisen vanhempien tulorajoja korotettiin 1.11.2006 lukien 15 prosentilla. Eduskunta otti kantaa toisen asteen opintotuen kehittämistarpeisiin hyväksyessään kyseisen lakiehdotuksen ja edellytti lausumassaan, että "toisen asteen opiskelijoiden opintotukijärjestelmän toimivuus selvitetään pikaisesti kokonaisuutena ja varmistetaan opiskelijoiden välinen yhdenvertaisuus sekä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin". Eduskunnan kirjelmässä valtioneuvoston koulutuspoliittisen selonteon johdosta otetaan myös kantaa koulumatkatukijärjestelmän kehittämiseen. Lukioden ja ammatillisen koulutuksen verkon harvenemisen vaikutus opiskelijoiden mahdollisuuksiin

osallistua koulutukseen kotipaikkakunnalla on haaste myös opintotukijärjestelmälle. Tasa-arvoiset mahdollisuudet osallistua koulutukseen tulisi säilyä myös niillä, jotka eivät voi suorittaa opintojaan kotoa käsin.

Tarveharkinnassa on koulutusasteiden välillä eroa: korkeakouluopiskelijoiden kohdalla vanhempien tuloja ei oteta huomioon, mutta toisen asteen opiskelussa vanhempien tulot vaikuttavat 20 vuoden ikään asti (asumislisää myönnettäessä 18 vuoden ikään). Tarveharkintaisuuden lisäksi alle 18-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden ja vanhempiensa luona asuvien opintorahan perusmäärät ovat pieniä (21,86–84,09 euroa kuukaudessa opiskelijan iästä ja asumismuodosta riippuen). Valtiontakauksen enimmäismäärä on alle 18-vuotiailla toisen asteen opiskelijoilla 160 euroa kuukaudessa.

Nuoruuksuvaiheen aikana toisen asteen koulutuksen aloittaneiden tuki voisi koko koulutuksen ajan määryytyä samoin perustein. Tällöin tarveharkintaikärajat voitaisiin säilyttää nykyisinä. Koulutusasteiden välisen tasa-arvon toteutumiseksi olisi kuitenkin perusteltua luopua vanhempien tuloihin perustuvasta tarveharkinnasta itsenäisesti asuvien täysi-ikäisten opiskelijoiden osalta tai/ja alle 20-vuotiaiden toisen asteen toisen tutkinnon suorittaneiden osalta. Tällöin korkea-asteen ja toisen asteen opiskelijat olisivat nykyistä tasa-arvoisessa asemassa eikä järjestelmä kannustaisi nuoria toisen asteen opiskelijoita muuttamaan pois kotoa. Jos alle 20-vuotiaiden toisen asteen toisen tutkinnon suorittaneiden osalta luovuttaisiin vanhempien tulojen perusteella tehtävästä tarveharkinnasta, kustannusvaikutus olisi 40 000 euroa vuodessa. Jos tarveharkinnasta luovuttaisiin kokonaan 18- ja 19-vuotiaiden itsenäisesti asuvilla, olisivat kustannukset noin 22 400 000 euroa.

- Vanhempien tulojen perusteella tehtävää tarveharkintaa lievennetään edelleen ja itsenäisesti asuvien täysi-ikäisten osalta siitä luovutaan kokonaan.

Muuhun nuorten toimeentuloturvaan verrattuna opiskelijoiden opintorahan taso on alhainen. Vertailun vuoksi yhdestä lapsesta maksettavan tarveharkinnaton lapsilisä on 100 euroa kuukaudessa. Työmarkkinatukea maksetaan alle 25-vuotiaalle työharjoittelun ajalle 580 euroa kuukaudessa ja toimeentulotuen perusmäärä on yksin asuvalla 382,70 euroa kuukaudessa.

Tasoltaan opintorahaa paremman, ilman tarveharkin-taa maksettavan lapsilisän maksaminen päättyy toisen asteen opintojen alkuvaiheessa. Useissa Euroopan maissa lapsilisää maksetaan niin kauan kuin nuori suorittaa toisen asteen opintoja, joissain maissa jopa korkeakouluopintojen päättymiseen saakka. Vanhempiensa luona asuvien opiskelijoiden ja itsenäisesti asuvien alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden opintorahojen taso tulisi korottaa siten, että opintorahan vähimmäismäärä kaikilla opiskelijoilla olisi lapsilisän suuruinen. Vanhempien ollessa pienituloisia tuki maksettaisiin kaksinkertaisena. Pienituloisuuden perusteena käytettäviä tulorajoja tarkistettaisiin ansiotason kehityksen perusteella säännöllisesti. Uudistus kohdistuisi erityisesti toisella asteella opiskeleville sekä pienelle ryhmälle korkea-asteen opiskelijoita. Kustannukset tästä olisi noin 50 miljoonaa euroa vuodessa, josta perusmäärän korotus 100 euroon maksaisi 32 miljoonaa euroa ja vähävaraisuuden perusteella tehtävän korotus (enintään 100 euroa kk) 18 miljoonaa euroa.

- Pienet opintorahat korotetaan lapsilisän suuruiseksi, vähintään 100 euroon kuukaudessa. Opintorahaa voitaisiin sen lisäksi korottaa enintään 100 euroa kuukaudessa vanhempien pienten tulojen perusteella. Pienituloisuuden perusteena käytettäviä tulorajoja tarkistettaisiin ansiotason kehityksen perusteella säännöllisesti.

2.3 Opintolainojen kehittäminen

2.3.1 Tiedottaminen

Opintolaina on valtiolle edullinen tapa tukea opiskelijoiden toimeentuloa ja sen käyttö kannustaa ripeään valmistumiseen. Opintolainan valtioneuvoston määrää korottamalla voidaan merkittävästi parantaa tuen riittävyyttä ja tasoa. Opintolainan käyttö on kuitenkin vähäistä verrattuna opintorahan ja asumislisän käyttöön. Opiskelijat valitsevat usein mieluummin työssäkäynnin kuin opintolainan nostamisen toimeentulonsa turvaamiseksi, vaikka se on käytännössä vaivaton ja turvallinen tukimuoto. Esimerkiksi opintovelallisen maksukyky voidaan ottaa huomioon ja vapaaehtoiset maksujärjestelyt ovat mahdollisia. Opintolainan ottamisesta tulee tehdä varteenotettava ja nykyistäkin

turvallisempi vaihtoehto.

- Tiedotetaan opintolainan takaisinmaksun joustavuudesta, opintolainan korkojen vähennysoikeudesta verotuksessa ja opintolainavähennyksestä.
- Kansaneläkelaitos ja pankit ovat merkittävässä asemassa tiedon jakajina. Pankkien antamaa tietoa lainan takaisinmaksun joustavuudesta ja opintolainan koroista tulee lisätä.
- Suositus pankeille: jos henkilö on oikeutettu korkoavustukseen, voi lainan takaisinmaksua lykätä.

2.3.2 Opintolainavähennys

Opintolainavähennykseen ovat oikeutettuja määräajassa 1.8.2005 tai sen jälkeen korkeakouluopinnot aloittaneilla ja määräajassa tutkintonsa suorittaneilla verovelvollisilla. Etuuden määrä on 30 prosenttia opintolainan 2500 euroa ylittävästä määrästä. Kansaneläkelaitoksen lainatilastojen mukaan uusien opiskelijoiden lainan käyttö ei ole lisääntynyt merkittävästi. Veroetuuden käytöstä saadaan tietoa sitä mukaan kun etuuden piiriin tulevat valmistuvat. Käytännössä valmistuminen ajoittuu vuoteen 2009 ja sitä seuraaviin vuosiin.

- Seurataan opintolainavähennyksen käyttöönoton vaikutusta lainan ottamiseen ja tarvittaessa kehitetään opintolainavähennystä edelleen.

2.3.3 Korkeavastuksen tulorajat

Korkeavastuksen tulorajaa on korotettu edellisen keran vuonna 1996. Tuloraja on 775 euroa kuukaudessa. Vaikka tutkinnon suorittaneiden työllistymisprosentti on hyvä, niin osalla voi esimerkiksi työttömyyden vuoksi olla taloudellisia vaikeuksia opintolainan takaisinmaksun vaiheessa. Korkeavastuksen tulorajojen tulisi olla riittävän korkealla tasolla, jotta lainan ottaminen olisi opiskelijalle turvallista myös riskitilanteiden varalta.

Opintolainan korkeavastuksen tulorajan korotus kohdentuisi pääasiassa niille opintonsa päättäneille, joilla on pienet tulot ja koulutuksesta huolimatta eivät vielä ole työllistyneet. Korkeavastuksen tulorajan korottaminen toteutuneen ansiotason kehityksen perusteella 1 085 euroon kuukaudessa lisäisi vuosikutannuksia 1 miljoonalla eurolla vähentäen samalla

takausvastuun menoja arviolta noin 700 000 euroa. Korkeavastuun tulojen korottaminen vähentäisi riskiä opintolainojen joutumisesta valtion takausvastuun perusteella maksettaviksi ja vähentää tästä aiheutuvia valtion menoja.

- Korkeavastuun tulojen korotetaan 1 085 euroon kuukaudessa. Lasten lukumäärän perusteella määräytyvät tulojen korotetaan samassa suhteessa. Jatkossa tulojen korotetaan ansiotason kehityksen perusteella.

2.4 Koulumatkatuen kehittäminen

Koulumatkatuesta säädetään laissa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta (48/1997). Koulumatkatukena korvataan päivittäisten koulumatkojen kustannukset. Tuki on tarkoitettu päätoimisia lukio-opintoja tai ammatillisia opintoja harjoittaville. Koulumatkakustannukset korvataan, kun koulumatka on yli 10 kilometriä ja kustannuksia kuukausittain yli 54 euroa. Tuki maksetaan opiskelijalle itselleen, matkalipun myyjälle tai koulutuksen järjestäjälle riippuen opiskelijan matkustavasta. Opiskelijan omavastuuosuus matkakustannuksista on vähintään 43 euroa kuukaudessa. Tavallisimmin opiskelija ostaa Matkahuollosta opiskelijalipun koulumatkatuella alennettuun hintaan.

Lukio- ja ammattikorkeakouluverkon harveneminen aiheuttaa paineita toisen asteen opintotuen ja koulumatkatuen kehittämiseksi. Mikäli opiskelijoilla ei enää ole mahdollisuutta suorittaa opintoja kotipaikkakunnalla, on koulumatkatukijärjestelmän ja itsenäisesti asuvien toisen asteen opiskelijoiden tukijärjestelmän pystyttävä takaamaan kaikille tasavertaiset mahdollisuudet osallistua koulutukseen. Eduskunnan kirjelmässä valtioneuvoston koulutuspoliittisen selonteon johdosta (VNS 4/2006 vp; EK 35/2006 vp) eduskunta edellyttää, että koulumatkatuesta ja järjestelmän toimivuudesta tehdään kokonaisarvio ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin järjestelmän epäkohtien poistamiseksi.

Koulumatkatukeen eivät ole oikeutettuja etä- tai yksityisopetuksena tai maksullisena palvelutoimintana järjestettävän koulutuksen tai oppisopimuskoulutuksen opiskelijat taikka näyttötutkintona suoritettavan ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuk-

sen opiskelijat. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen rajaamiseen koulumatkatuen ulkopuolelle päädyttiin, koska näyttötutkinto oli alun perin tarkoitettu ensisijaisesti aikuisille, useimmiten työssä toimivalle väestölle. Rajaus on osoittautunut ongelmalliseksi, koska ko. koulutukseen voi osallistua sekä nuoria että aikuisia ja opinnot voivat olla päätoimisia ja oikeuttaa samaan opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea. Ammatillisen perustutkinnon suorittajat joutuvat täten keskenään eriarvoiseen asemaan koulutuksen järjestämistavan perusteella. Näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen ottaminen koulumatkatuen piiriin lisäisi vuotuisia kustannuksia 2 miljoonaa euroa ja koskisi vuodessa noin 2 000 opiskelijaa.

- Koulumatkatukijärjestelmän toimivuutta arvioidaan ja tehdään sen perusteella tarvittavia kehittämissuhteita.
- Näyttötutkintoon valmistava koulutus otetaan koulumatkatuen piiriin.

2.5 Perheelliset opiskelijat

Perheellisten opiskelijoiden toimeentulosta on vähän tutkimustietoa ja aihe vaatisi tarkempaa selvitystä. Lasten saaminen opiskeluaikana merkitsee sellaisia taloudellisia rasitteita, joita opintotuki ei pysty kattamaan. Taloudellinen tilanne on erittäin haasteellinen yksinhuoltajilla ja silloin, kun kummatkin vanhemmat opiskelevat tai toinen vanhemmista on pelkän vähimmäispäivärahan piirissä. Lasten elatuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen on tarkoitettu tarveharkinnan lapsilisäjärjestelmä. Kun opintotukijärjestelmä uudistettiin opintorahapainotteiseksi vuonna 1992, luovuttiin samalla lapsikorotuksista. Samoihin aikoihin myös lapsilisäjärjestelmä uudistui ja lapsilisät nousivat. Elatusvelvollisen opiskelijan opintotuki koostuu opintorahasta ja opintolainasta. Korkeasteella tuki on 559,01 euroa, josta lainan osuus on 300 euroa. Toisella asteella 433,60 euroa, josta lainan osuus 220 euroa.

Opintotukea myönnettäessä ei oteta erikseen huomioon hakijan perhetilannetta tai lasten lukumäärää (lapsikorotus), kuten eräissä muissa etuuksissa tehdään. Myöskään opintotuen tuloharkintaan ei vaikuta

se, onko opiskelijalla huollettavia lapsia. Lähtökohtana on ollut, että lasten elatuksesta aiheutuvat kustannukset kuuluvat perhepolitiikan kautta hoidettavaksi ja opintotuen tehtävänä on yksilön kouluttautumisen tukeminen. Perheellisille opiskelijoille voidaan myöntää opintotuen lisäksi asumiskustannuksiin asumistukilain (408/1975) mukaista asumistukea, jota myönnettäessä otetaan huomioon ruokakunnan koko ja tulot.

Opiskelijoista perheellisiä noin 8 prosenttia. Kansaneläkelaitoksen alustavan arvion mukaan perheitä, joissa molemmat opiskelevat on noin 11 600.

Jos perheellistymisen aiheuttamia kustannuksia haluttaisiin ottaa erikseen huomioon esimerkiksi lapsikorotusten muodossa olisivat vuotuiset kustannukset 5 milj. euroa, jos korotus olisi 30 euroa lasta kohti. Lapsikorotusjärjestelmä monimutkaistaisi järjestelmää nykyisestäään ja vaatisi uutta hallinnollista työtä. Nykyisten perhemuotojen moninaisuus edellyttäisi varsin yksityiskohtaisia määrittelyjä siitä, kuka olisi oikeutettu lapsikorotukseen (esimerkiksi yhteishuoltajuustilanteessa).

- Perheellisten opiskelijoiden tilanteesta tehdään selvitys yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

3 Opintotukiasiain neuvottelukunnan ehdotukset opintotuen kehittämisohjelmaksi

3.1 Toimenpide-ehdotukset, kustannukset ja aikataulu

- Opintotukea kehitetään pääasiassa sen nykyisen rakenteen pohjalta.

Opintoraha

- Opintoraha korotetaan siten, että korkea-asteella opintorahan enimmäismäärä on 300 euroa ja toisella asteella 255 euroa (66 milj. €). Muita pieniä opintorahoja korotetaan tasarahakorotuksella (26 milj. €) tai vähintään 15 % (10 milj. €).

Asumislisä

- Asumislisässä huomioon otettavan kuukausittaisen vuokran määrä korotetaan 268 euroon (12 milj. €). Jatkossa vuokratasoa tarkistetaan säännöllisesti asumiskustannusten nousun perusteella.

Tarveharkinta

- Opiskelijan omia tulorajoja korotetaan 30 prosentilla nykytasosta (9 milj. €).
- Puolison tulojen perusteella tehtävästä tarveharkinnasta luovutaan (1,8 milj. €).

Ateriatuki

- Opiskelijalounaiden hinnannousu kompensoidaan ateriatuella.

Indeksitarkistukset

- Opintoraha ja opintotuen tulorajat sidotaan indekseihin riittävántasoisien opintotuen takaamiseksi (10 milj. €/vuosi).

Vanhempien tulorajat ja pienet opintorahat

- Vanhempien tulojen perusteella tehtävää tarveharkintaa lievennetään edelleen ja itsenäisesti asuvien täysi-ikäisten osalta siitä luovutaan kokonaan (22,4 milj. €).
- Pienet opintorahat korotetaan lapsillisän suuruiseksi (100/kk) ja näitä opintorahoja voidaan korottaa enintään 100 eurolla (50 milj. €). Samassa yhteydessä selvitetään, missä määrin voidaan luopua lainatakauksen myöntämisestä alle 18-vuotiaille opiskelijoille.

Opintolainat

- Tiedotetaan opintolainan takaisinmaksun joustavuudesta, opintolainan korkojen vähennysoikeudesta verotuksessa ja opintolainavähennyksestä.
- Suositellaan pankeille, että henkilön ollessa oikeutettu korkoavustukseen, voitaisiin opintolainan takaisinmaksua lykätä.
- Korkoavustuksen tulorajat korotetaan 1 085 euroon kuukaudessa ja lasten lukumäärään perustuvat tulorajat samassa suhteessa (1 milj. €).
- Seurataan opintolainavähennyksen käyttöönoton vaikutusta lainan ottamiseen ja tarvittaessa kehitetään opintolainavähennystä edelleen.

Koulumatkatuki

- Arvioidaan koulumatkatukijärjestelmän toimivuutta ja tehdään sen perusteella tarvittavia kehittämissuhteita.
- Näyttötutkintoon valmistava koulutus otetaan koulumatkatuen piiriin (2 milj. €).

Perheelliset opiskelijat

- Perheellisten opiskelijoiden tilanteesta tehdään selvitys yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Kehittämisohjelman aikataulu

Kaikkia koulutusasteita koskevat opintorahan ja opiskelijan omien tulorajojen korotukset sekä korkeakouluopiskelijoiden ateriatuen korotus ja koulumatkatukioikeus näyttötutkintoa suorittaville toteutetaan 1.1.2008 lukien. Toisen asteen tuki uudistetaan ja asumislisän vuokratulorajaa korotetaan 1.8.2009 lukien. Perheellisten opiskelijoiden tilanteesta käynnistetään selvitys vuoden 2007 aikana.

Koulumatkatukijärjestelmän toimivuus arvioidaan 2007–2009.

3.2 Kehittämishojelman ehdotusten vaikuttavuus

Ehdotus	Kohderyhmän koko
Opintoraha korotettaisiin 300 euroon kuukaudessa korkea-asteella.	Koskee noin 138 000 korkea-asteen opiskelijaa.
Opintoraha korotettaisiin 255 euroon toisella asteella.	Koskee noin 51 000 toisen asteen opiskelijaa.
Pieniä opintorahoja korotettaisiin 15 %.	Koskee noin 8 000 korkea-asteen opiskelijaa ja 34 000 toisen asteen opiskelijaa.
Asumislisä vuokratilaa korotettaisiin 268 euroon kuukaudessa.	Koskee noin 85 400 toisen asteen opiskelijaa.
Opiskelijan omia tulorajoja korotettaisiin 30 prosentilla.	Koskee noin 10 000 opiskelijaa, joista uusia tuen saajia tulisi arviolta 1 000.
Puolison tulojen huomioonottamisesta luovuttaisiin.	Koskee noin 1 000 opiskelijaa.
Pienet opintorahat korotettaisiin 100 euroon kuukaudessa.	Koskee noin 56 000 toisen asteen opiskelijaa ja 1 200 korkeakouluopiskelijaa.
Opintorahaa korotettaisiin enintään 100 €/kk vanhempien pienten tulojen perusteella.	Koskee noin 56 000 toisen asteen opiskelijaa ja 1 200 korkea-asteen opiskelijaa.
Tarveharkinnasta luovuttaisiin itsenäisesti asuvilta 18- ja 19-vuotialta toisen asteen opiskelijoilta.	Koskee noin 18 000 toisen asteen opiskelijaa. Uusia tuen saajia tulisi noin 15 400.
Tarveharkinnasta luovuttaisiin toisen asteen toista tutkintoa suorittavien osalta.	Koskee enintään 200 opiskelijaa.
Korkeavastuksen tulorajoja tarkistettaisiin ansiotason kehityksen perusteella.	Uusia korkeavastuksen saajia tulisi noin 10 000.
Opintotukea tarkistettaisiin vuosittain elinkustannusindeksin ja ansiotasoindeksin perusteella.	Koskee kaikkia noin 290 000 opintotukea saavaa opiskelijaa.
Näyttötutkintoon valmistava koulutus otettaisiin koulumatkatuen piiriin.	Koskee noin 2 000 ammatillisen koulutuksen opiskelijaa.

3.3 Opintotuki nyt ja neuvottelukunnan kehittämisohjelman mukaan

Kehittämisohjelmassa ehdotetut toimenpiteet lisäävät toteutuessaan rahamuotoisen tuen osuutta kasvaksi sekä toisella aseella että korkea-asteella seuraavasti:

Opintotuki nyt		Kehittämisohjelma 2007	
Toisen asteen opintoraha ja opintolaina			
Opintoraha	%-osuus	Opintoraha	%-osuus
20-vuotta, itsenäisesti asuva tai perheellinen		18-vuotta, itsenäisesti asuva tai perheellinen	
213,60 €/kk	49 %	255 €/kk	54 %
muut opintorahat		muut opintorahat	
21,8–84,09 €/kk	12–34 %	100 €/kk	31–38%
+ korotus		+ korotus	
42,05–84,09 €/kk	23–51 %	100 €/kk	48–56 %
Opintolaina		Opintolaina	
220 (18 v) ja 160 (alle 18 v) €/kk	88–51 %	220 (18 v) ja 160 (alle 18 v) €/kk	69–46 %
<i>Yhteensä</i> 181,86–433,6 €/kk		<i>Yhteensä</i> 260–475 €/kk	
Korkea-asteen opintoraha ja opintolaina			
Opintoraha	%-osuus	Opintoraha	%-osuus
18-vuotta, itsenäisesti asuva tai perheellinen		18-vuotta, itsenäisesti asuva tai perheellinen	
259,01 €/kk	46 %	300 €/kk	50 %
muut opintorahat		muut opintorahat	
38,68–126,14 €/kk	11–30 %	100–126,14 €/kk	25–30 %
+ korotus		+ korotus	
58,87–126,14 €/kk	25–46%	100–126,14 €/kk	40–46 %
Opintolaina		Opintolaina	
300 €/kk	89–54 %	300 €/kk	75–50 %
<i>Yhteensä</i> 338,68–559,01 €/kk		<i>Yhteensä</i> 400–600 €/kk	
Asumislisä			
Asumislisä nyt		Kehittämisohjelma 2007	
otetaan huomioon 33,63–252 €/kk		otetaan huomioon 33,63–268 €/kk	
26,9–201,6 €/kk		26,9–214,4 €/kk	

Opintotukiasiain neuvottelukunnan kokoonpano 1.7.2006–30.4.2009

Varsinaiset jäsenet

Puheenjohtaja:

ylijohtaja
Sakari Karjalainen
opetusministeriö

Varapuheenjohtaja:

korkeakouluneuvos
Anita Lehikoinen
opetusministeriö

Jäsenet:

budjettineuvos
Arto Merimaa
valtiovarainministeriö

hallitusneuvos
Esko Salo
sosiaali- ja terveysministeriö

hallitusneuvos
Raili Hartikka
työministeriö

johtaja
Kaija Erjanti
Suomen Pankkiyhdistys

Henkilökohtaiset varajäsenet

taloussuunnittelupäällikkö
Matti Väisänen
opetusministeriö

hallitusneuvos
Kaija Suorsa-Aarnio
opetusministeriö

budjettineuvos
Jouko Narikka
valtiovarainministeriö

hallitussihteeri
Jaakko Hannula
sosiaali- ja terveysministeriö

ylitarkastaja
Jari Peura
työministeriö

tutkimuspäällikkö
Tarja Kallonen
Finanssialan Keskusliitto

johtaja
Helena Pesola
Kansaneläkelaitos

osastopäällikkö
Anne Neimala
Kansaneläkelaitos

sosiaalipoliittinen sihteeri
Elina Laavi
Suomen Ylioppilaskuntien
liitto ry

sosiaalipoliittinen sihteeri
Jouni Parkkonen
Suomen Ammattikorkeakoulu-
opiskelijayhdistysten Liitto SAMOK ry

puheenjohtaja
Tiina Niemi
Suomen Lukiolaisten Liitto ry

edunvalvontasihteeri
Ville Kopra
Suomen Ammattiin
Opiskelevien Keskusliitto
SAKKI ry

rehtori
Pentti Rauhala
Laurea-ammattikorkeakoulu

rehtori
Hannu Mansikkakorpi
Pohjois-Satakunnan ammatti-instituutti

etuuspäällikkö
Paula Viljanen
Kansaneläkelaitos

opintotukikeskuksen johtaja
Eija Aarnio
Kansaneläkelaitos

hallituksen jäsen
Liisa Selvenius
Suomen Ylioppilaskuntien
liitto ry

sosiaalipoliittinen sihteeri
Marika Nordlund
Suomen Ammattikorkeakoulu-
opiskelijayhdistysten Liitto SAMOK ry

liittohallituksen jäsen
Niklas Huotari
Suomen Lukiolaisten Liitto ry

puheenjohtaja
Atte Mäki
Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry

professori
Raija Huhtanen
Tampereen yliopisto

rehtori
Erja Johansson
Tuusulanjärven ammattiopisto

Yhteenveto opintotuen kehittämisehdotuksista

Ehdotuksia ovat toimittaneet ARENE, Koulutuksenjärjestäjät, Ammattiin Opiskelevat – Sakki, Suomen Lukiolaisten Liitto, Samok, SYL ja Kela.

1 Opintoraha

Opintorahan tasokorotus

Ehdottavat: ARENE, Koulutuksenjärjestäjät, Sakki, Samok, Kela, SYL

Kustannusvaikutukset:

- 15 % tasokorotus opintorahaan. menolisäys noin 70 milj. euroa. Korjaisi suunnilleen jälkeenjääneisyyden vuoteen 1995 verrattuna.

17-vuotiaiden opintorahan tasokorotus

Ehdottavat: Koulutuksenjärjestäjät, Sakki, Lukiolaisten Liitto, Kela

Kustannusvaikutukset:

- 17-vuotiaiden opintorahan nostaminen 18-vuotiaiden opintorahan tasolle lisäisi vuotuisia kustannuksia noin 21 milj. euroa.

2 Opintotuen tarveharkinta

Tarveharkinnan poistaminen vanhempien tulojen perusteella itsenäisesti asuvilta toisen asteen opiskelijoilta

Ehdottavat: Koulutuksenjärjestäjät, Sakki, Lukiolaisten Liitto, Kela

Kustannusvaikutukset:

- Kustannus vuositasona olisi 22,4 milj. euroa.

Tarveharkinnan poistaminen puolison tulojen perusteella

Ehdottavat Kela, Samok, SYL

Kustannusvaikutukset:

- Kustannus vuositasona olisi 1,8 milj. euroa.

Apurahojen ja harjoittelupalkkojen opintorahan estävän vaikutuksen poistaminen

Ehdottavat: Sakki, Kela, Samok

Kustannusvaikutukset:

- Kustannus vuositasona olisi 3 milj. euroa.

Opintolainan korkoavustuksen tuloajan korotus

Ehdottavat Kela, Samok, SYL

Kustannusvaikutukset:

- Korkoavustuksen tuloajan korottaminen 1 085 euroon/kk lisäisi vuosikustannuksia 1 milj. eurolla.

Opiskelijan vapaan tulon tuloajojen korotus

Ehdottavat Kela, Samok, SYL

Kustannusvaikutukset:

- Tuloajojen korottaminen 30 prosentilla aiheuttaisi noin 9 milj. euron vuotuiset lisäkustannukset.

Opiskelijan omien tulojen tulovalvontaan kolmas tuloaraja

Ehdottavat: Kela, Samok, SYL

3 Koulumatkatuki

Luopuminen yhtäjaksoisesta 18 päivän säännöstä

Ehdottavat: Koulutuksenjärjestäjät, Sakki

Näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa olevat koulumatkatuen piiriin

Ehdottaa: Kela

Kustannusvaikutukset:

- Kustannusvaikutus olisi 2 milj. euroa/vuosi.

4 Asumislisä

Asumislisän irrottaminen opiskelukytkenästä

Ehdottavat: Samok, SYL

Asumislisän tasokorotus

Ehdottavat: Samok, SYL

Kustannusvaikutukset:

- Asumiskustannusten rajan tarkistaminen 264 euroon merkitsisi 9 milj. euron vuosikustannuksia.

5 Opintotuen eri osa-alueiden sitominen indekseihin

Ehdottavat: Samok, SYL

6 Opintotuen ja sairauspäivärahan yhteensovitus

Ehdottavat: ARENE, Samok

7 Opiskelevien lapsiperheiden tilanteen parantaminen

Ehdottavat: Samok, SYL

Kustannusvaikutukset:

- Lapsikorotuksen taloudelliset vaikutukset 3,3–15 milj. euroa/vuosi toteuttamistavasta riippuen.

Muita kehitysehdotuksia

Ateriatuen korotus, opintolainavähennyksen kehittäminen, opintotuen ja työttömyysturvan yhteensovittamisen parantaminen, opintotukilainsäädännön selkeyttäminen. (Samok)

Harkinta lainajärjestelmän muuttamisesta pankkilainoista valtiolainoiksi. (SYL)

Koulumatkatuesta ensisijainen vammaispalvelulakiin verrattuna, yksityisen oppilaitoksen rinnastaminen julkisen valvonnan alaiseen oppilaitokseen, puolen kuukauden tuen poistaminen, opintolainan valtioneuvoston saajamäärityksen yhdenmukaistaminen, ammatillisen koulutuksen enimmäistukiaikojen määrittely uudistaminen, opintotuen tarkistamisajankohdan määrittely, myöntöajankohta takautuvissa ja etukäteisissä tilanteissa, asumislisä ulkomailla sekä erillisten maksujen hyväksyminen, opintolainan nostaminen erilaissa lakkautustilanteissa, suhde eläkkeensaajien asumistukeen, ulkomaisten etuuksien rinnastaminen kotimaasta maksettaviin etuuksiin opintotuen estävinä, opintotukilain täsmennyksiä termeihin 'kesäajan tuki', toisen asteen koulutuksen opintojen edistyminen ja menettelytapakysymyksiä kuten tutkimatta jättäminen suhteessa etuuden hylkäämiseen. (Kela)

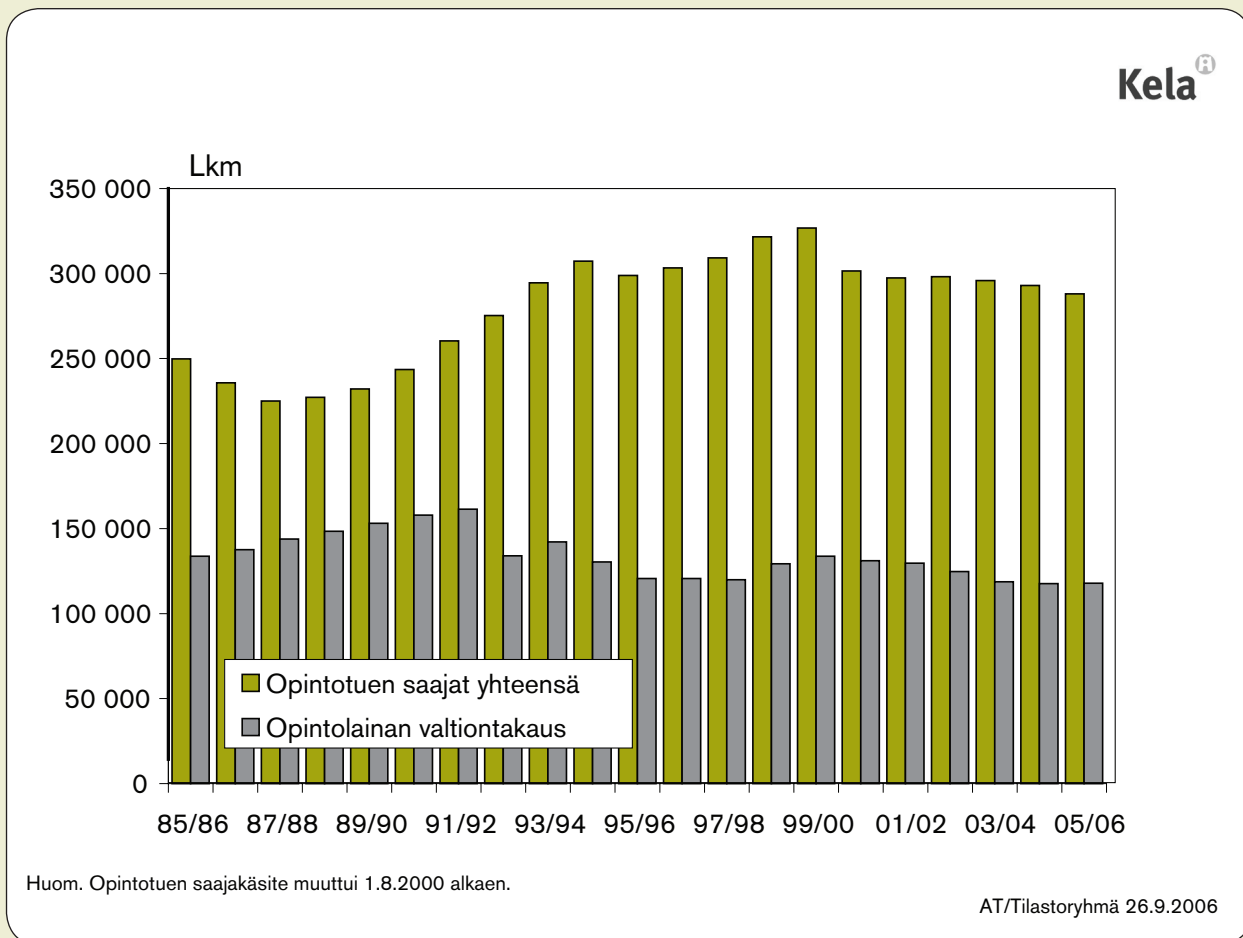
Ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskelijaterveydenhuollon järjestäminen siten, että kaikille ammattikorkeakouluopiskelijoille taataan samantasoiset palvelut. (ARENE)

Opintoetuudet 2006

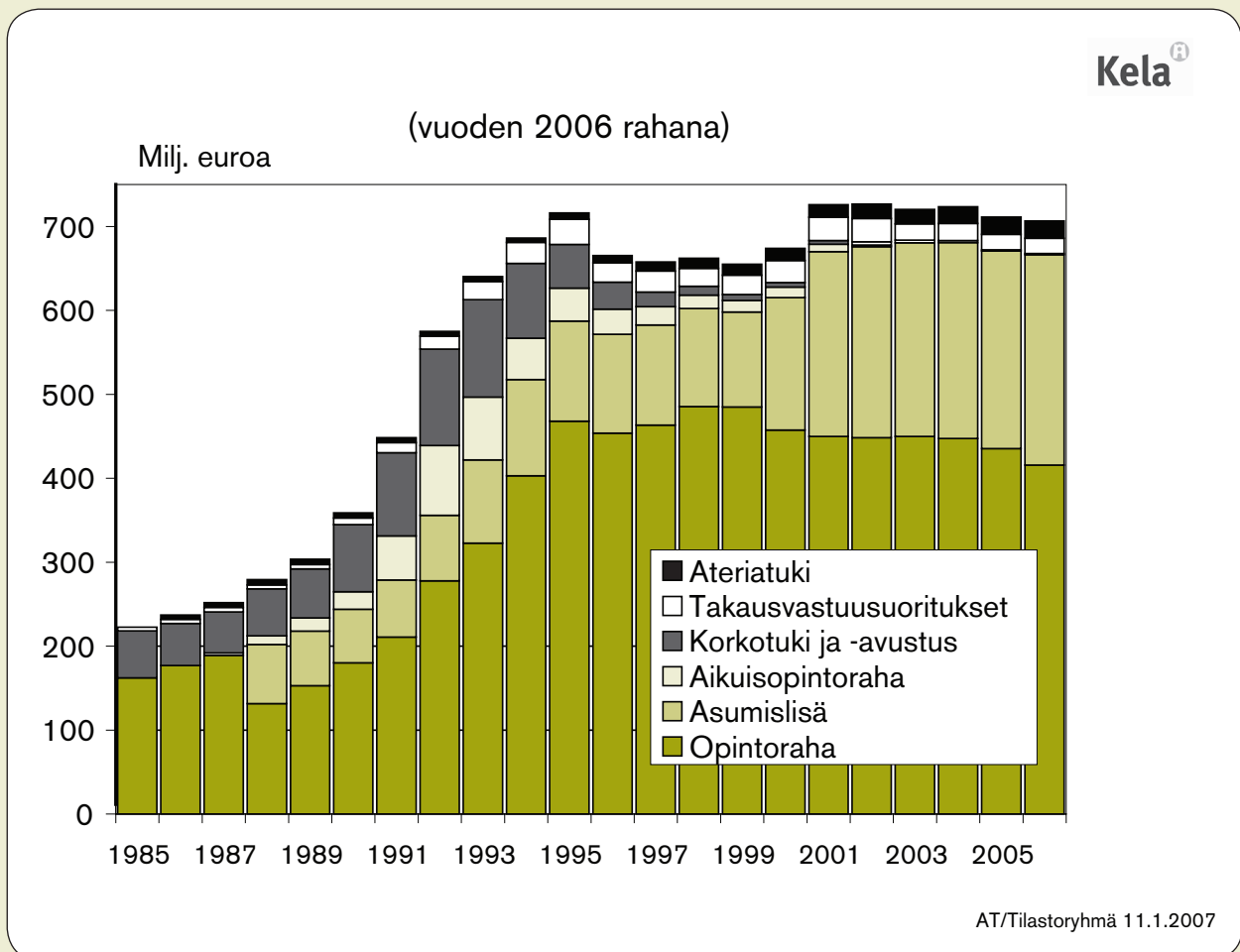
			Muutos-%
OPINTOETUUSMENOT 2006	736,9	Milj. euroa	1,2
Opintotuki	706,2 ¹	"	0,8
Opintoraha	415,6	"	-3,1
Aikuisopintoraha	-0,2	"	
Asumislisä	250,6	"	8,2
Korkotuki- ja avustus	1,5	"	-9,3
Maksetut takausvastuut *	18,1	"	0,0
Ateriatuki	20,6	"	2,2
Koulumatkatuki	30,7	"	10,0
<small>1 Vain yhteissummasta on vähennetty korotukset takaisinperityistä tuista.</small>			
OPINTOTUEN SAAJAT LUKUVUONNA 2005/2006	288 068		-1,7
Yliopistot	86 751		-0,3
Ammattikorkeakoulut	86 172		-1,1
Ammatilliset oppilaitokset	81 102		-1,8
Lukiot	24 153		-7,6
Muut oppilaitokset	5 420		-5,4
Ulkomaiset oppilaitokset	4 470		2,2
joista myönteisen lainatakaus päätöksen saaneita	117 840		0,2
Tuen saajina joulukuussa 2006	231 346		-3,7
KOULUMATKATUEN SAAJAT LUKUVUONNA 2005/2006	51 029		2,8
KESKIMÄÄRÄINEN OPINTOTUKI JOULUKUUSSA 2006			
Opintoraha	212	Euroa/kk	0,8
Yliopistot	253	"	0,0
Ammattikorkeakoulut	248	"	0,2
Ammatilliset oppilaitokset	157	"	1,9
Lukiot	80	"	11,9
Asumislisä	182	"	1,8
OPINTOLAINAKANTA 31.12.2005	1 299,8	Milj. euroa	
Velallisia	318213		-3,1
Korkotukilainat (1.4.-30.9.)	55 983		-23,7
Markkinaehtoiset lainat (1.7.-31.12.)	283 247		0,7
Keskimääräinen velka	4 166	Euroa	1,6
Korkotukilainat (1.4.-30.9.)	2 203	"	-9,4
Markkinaehtoiset lainat (1.7.-31.12.)	4 245	"	2,1
TAKAUSVASTUUPÄÄOMA PERINNÄSSÄ 31.12.2005	181,5	Milj. euroa	-0,1
Lainoja perinnässä	49 584		-0,1
OPINTOETUUSRATKAISUJA 2006			
Opintotuki yhteensä	409 104		-3,3
opintotukikeskus	90 185		-18,7
lautakunnat	124 260		-8,1
toimistot	194 659		10,0
Korkoavustus	13 377		-20,6
Koulumatkatuki (ei sisällä laskutusta)	23 611		-15,1
HAKEMUSTEN LÄPIMENOAIKA 2006 (ka, pv)	13		0,0
Opintotuki: opintotukikeskus	16		-5,9
lautakunnat	13		44,4
toimistot	12		-7,7

Lähde: KELA

Opintotuen saajat 1985/1986–2005/2006

Opintotukimenot 1985–2006

Opintotuki 1.1.2007 lukien

Opintorahan enimmäismäärät €/kk (1.1.2007)

	korkeakoulu	muu oppilaitos
Avioliitossa oleva tai elatusvelvollinen	259,01	213,60
Itsenäisesti asuva 20 vuotta täyttänyt	259,01	213,60
Itsenäisesti asuva 18-19-vuotias	259,01	213,60***
Itsenäisesti asuva 17-vuotias	126,14*	84,09**
Vanhempiensa luona asuva ja 20 vuotta täyttänyt	105,96*	63,91*
Vanhempiensa luona asuva ja alle 20 vuotta	38,68*	21,86**

*voidaan korottaa vanhempien tulojen perusteella

** voidaan korottaa tai alentaa vanhempien tulojen perusteella

*** voidaan alentaa vanhempien tulojen perusteella

Opintolainat

Korkeakouluopiskelijan valtiontakauksen määrä on 300 €/kk ja ulkomailla opiskelevalla korkeakouluopiskelijalla 440 €/kk. Muussa kuin korkeakoulussa opiskelevilla 18 vuotta täyttäneillä se on 220 €/kk, alle 18-vuotiailla 160 €/kk ja ulkomailla opiskelevan 360 €/kk.

Asumislisä

Opintotuen asumislisä kattaa osan opiskelijan asumiskustannuksista. Opintotuen asumislisän piiriin kuuluvat yksin vuokralla asuvat perheettömät opiskelijat. Muut opiskelijat kuuluvat yleisen asumistuen piiriin. Asumislisä on 80 % asumismenoista ja sitä myönnettäessä otetaan huomioon asumiskustannuksia enintään 252 euroa kuukaudessa. Kuukausittainen asumislisä voi olla 26,90–201,6 euroa. Ulkomailla opiskelevan asumislisä on enintään 210 €/kk.

Opetusministeriön julkaisuja -sarjassa vuonna 2007 ilmestyneet

- 1 Ammattikorkeakoulujen verkostohankkeet
- 2 Bibliometrinen aineistojen käytettävyys yliopistojen julkaisujen laadun ja tuottavuuden arvioinnissa
- 3* Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2008–2011
- 4 Lähtö ja Loitsu; Suomen ja Viron nuorisoyhteistyöstä–Tundeline teekond; Eesti ja Soome noorsookoostöö
- 6 Towards Sustainable Development in Higher Education – Reflections
- 7 Toimenpideohjelma tutkijankoulutuksen ja -uran kehittämiseksi vuosille 2007–2011
- 9 Onko kulttuurilla vientiä? ONI; Esitys Suomen kulttuuriviennin kehittämisohjelmaksi 2007–2011

* Ei painettu, vain verkossa

** Maksuton julkaisu, tilaukset opetusministeriö, EU-rakennerahastot, puhelin (09) 160 77263
Julkaisut sähköisenä osoitteessa www.minedu.fi/OPM/Julkaisut

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-485-225-X (PDF)
ISSN 1458-8110

Helsinki 2007